

Izhaja — izvenredni ponedeljek — vsak dan jutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nežalostna pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. — Lastnik konsorcijski list Edinosti. — Tisk tiskarne Edinosti. — Naročnina znaša na mesec L 7.—, pol leta L 32.— in celoletno L 60.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 stotink, osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov po L 2.—. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2.—. — Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Vsem Jugoslovenom!

Ko je prodiral klic nesrečne Istre do vas, se vam je skrčilo srce od neizmerne bolečine. Med našim ljudstvom se je oglašilo usmiljenje, čut radodarnosti je prešinil našo deželo. Prvi klic, ki smo ga vrgli v svet, je bil klic po pomoči. Ta klic vam zopet javno ponavljamo in nikdar ne bomo nehali vas pozivati na pomoč. Kajti potreba je silna. Beda je velika, kakor je bila velika žrtev nesrečnega Istrana, ki je šel v boj za našo skupno stvar. Nabrana svota je lepa, a majhna je v primeri z ogromno škodo, ki je udarila zatirano istrsko ljudstvo.

Obračamo se do našega ljudstva s ponovno prošnjo. Nobena prireditelj, nobena vesela priložnost naj ne gre mimo, ne da bi se spomnili naši ljudje Istre. Pod častjo zavednega Jugoslovena bi bilo, če bi v veselju zabil, da je toliko sirot v Istri, ki v skrbih obračajo svoje oči v bodoče dni. Istrske sirote pričakujejo z drhtečim srcem pomoči in podpore edino od vas, jugovenska bratska srca!

Odsek za pomoč Istri.

Čehoslovaška

Čehoslovaška in pomoč Rusiji.

PRAGA, 30. Čehoslovaški minister za zunanje zadeve Beneš je predložil dne 28. t. m. ministrskemu svetu načrt za sodelovanje Čehoslovaške pri mednarodni akciji za pomoč Rusiji. Čehoslovaško pomoč bo vodila država. Občinstvo bo sodelovalo v obliki prispevkov. Čehoslovaška bo postopala sporazumno z drugimi državami na mednarodni podlagi.

Podaljšanje delavnika na Čehoslovaškem. PRAGA, 30. Ministrstvo za socialno skrb in za poljedelstvo sta pooblastili poljedelska in prometna podjetja, da lahko podaljšajo delavniki od 29. julija do 15. septembra za dve uri, da se tako pospeši spravljanje letine.

Slovaška ljudska stranka v opoziciji. PRAGA, 30. Slovaška ljudska stranka je izstopila včeraj iz parlamentarnih komisij. Stranka zahteva, naj se katoliške gimnazije, ki jih je vlada sprejela v svojo upravo, zopet povrnejo cerkvi. Češka ljudska stranka je izjavila, da se strinja s Slovaki.

Stavka čehoslovaških bančnih uslužbencev končana.

PRAGA, 30. Stavka čehoslovaških bančnih uslužbencev, ki je trajala 5 tednov, se je končala. Banke bodo sprejele zopet v službo toliko osebja, kolikor ga bodo potrebovale. Uradniki bodo opravili zaostalo delo brez dodatne plače. Čas stavke se bo zaračunal kot dopust. Banke ne bodo sprejele več v službo tistih uradnikov, ki so se nasilno obnašali nasproti svojim predstojnikom in nasproti svojim tovaršim, ki niso stavalni. Opravilnik českih bank bo sprejel, dočim se bo moral opravilnik nemških bank spremeniti. Osebe je šlo včeraj zopet na delo.

Rusija

Odgovor Herberta Hooverja na pismo Maksima Gorkija

PRAGA, 29. Na pismo, v katerem prosi Maksim Gorki pomoči za izstradani ruski narod, je odgovoril Herbert Hoover tako le:

»Z veliko ginjenostjo sem čital Vaš proglas na ameriški narod, v katerem prosite, da bi se pomagalo stradalajočim in bolnim v Rusiji, posebno pa otrokom. Ves ameriški narod se strinja v tem, da mora biti prvi pogoj za dovoljenje kakršnekoli pomoči takojšnja izpustitev Amerikancev, ki so bili doslej v ruskem ujetništvu, kakor tudi jamstvo za dobro upravljanje z darovi.

Če se to zgodi, je ameriška ustanova za pomoč, katere voditelj sem jaz, pripravljena skupno z drugimi dobrodelnimi ustanovami, ki se vse vzdržujejo z radodarnostjo ameriškega ljudstva, takoj prisrčno v pomoč otrokom in bolnikom. Hooverjeva akcija se je izjavila že pred letom dni pripravljeno prevzeti to službo, in sicer edino le zaradi čustev človečnosti brez kakakega ozira na politične, socialne ali religiozne vzroke; vključno temu je zaradi upravnih vzrokov postaviti gotove pogoje. — Danes skrbimo za 3½ milijonov otrok v raznih krajih Evrope. Pripravljeni smo dati potrebna živila, obleko in čezdružila za en milijon otrok v Rusiji, takoj ko bo pripravljena potrebna uprava. Pogoj, ki jih stavljamo, so enaki onim, ki smo jih postavili v vsaki trindvajsetih držav, kjer smo skrbeli za 8 milijonov otrok. Pogoj, katerih izvršitev morajo moskovska sovjetska oblastva zagotoviti, da bodo dovolili ustanavljanje krajevnih podružnic brez vmešavanja oblastev; d) za blago, ki ga naroči ameriška ustanova za pomoč, se mora dovoliti prevoz, poskrbeti se mora za skladišča, v katerih se bo to blago brezplačno shranilo, ukreniti se mora potrebno, da bo imelo blago te ustanove pri prevajanju prednost pred vsemi drugimi predmeti; oblastva pa morajo poskrbeti za potrebne prostore in opraviti kakor tudi za brezplačno kurirno;

e) otroci in bolniki morajo dobiti razen onega, kar dobe od ustanove za pomoč, tudi odmerke živil, ki je določen za ostalo prebivalstvo;

f) končno se mora ameriški ustanovi za pomoč zagotoviti, da se vlada ne bo nikakor vpletala v njeno delo in da bo zagotovljena vsem članom ustanove popolna svoboda.

Amerikanska ustanova za pomoč je s svoje strani pripravljena, vršiti svoje delo, kakor vedno, odkrito in iskreno. V prvi vrsti se bo pomagalo otrokom in bolnikom brez ozira na njihovo narodnost, vero in družabni sloj. Na drugi strani pa ne bodo zastopniki in uradniki ameriške ustanove za pomoč razvijali v Rusiji nikakega političnega delovanja.

Opozarjam ponovno, da niso ti pogoji nič posebnega, ker so isti, ki so bili predloženi in sprejeti v 24 državah, kjer mi delujemo. — Herbert Hoover.

Kako se Rusi pripravljajo za borbo proti lakoti.

RIGA, 29. Glasilo petrogradskih boljševikov »Pravda« je objavilo v eni zadnjih številah vse pozive in proglase za pomoč gladujočemu prebivalstvu nekaterih ruskih pokrajin. List je dostavil k tem pozivom sledečo pripombo: »Plačanci belih bodo videli v tej pozivni našo slabost, dočim so v resnici znamenje naše moči. Mi smo prepričani, da nadaljuje »Pravda« — da se bomo izkopali iz te zadrege kljub zverinam, ki se pri šampanju veselijo lakote ene velike države. Ti gospodje bodo gotovo skušali izkoristiti trpljenje našega naroda, naša hladnokrvnost in našo delo jih bo razočaralo. Nesreča ni splošna, kakor si oni predstavljajo. Dočim je letina ob Volgi izgubljena, je bila žetev v Ukrajini sijajna. Položaj je sicer težak, toda verjete nam, gospodje, da nas vaša veselja ni nikakor strah. Mi bomo premagali lakot in bomo posejali naše njive. Kdor se zadnji smeje, se najprej smeje.«

Najvažnejšo vlogo pri organizaciji pomoči nesrečnim žrtvam slabe letine bodo imele ruske zadrage. Lahko se reče, da bodo one rešile Rusijo iz sedanjega neopisnega gospodarske stiske. Poleg vprašanja takojšnje pomoči prizadetim v hrani in živilih je največja naloga, ki jo mora rešiti ruska vlada, še tekom letošnjega poletja, da preskrbi zadosti žita za jesensko setev. Vinderski piše v moskovski »Krasnaja Gazeta«, da se bo po zaslugi ruskih zadrug gotovo posrečilo zbrati dovolj semen za tiste pokrajine, ki ostanejo letos brez pridelka. Ruska država je posodila lansko leto zadrugam veliko množino žita za seme, ki ji ga bodo zadrage letos vrstile. Poljedelske zadrage iz krajev, kjer suša ni vzel pridelka kakor ob Volgi, so se zavezale, da bodo do jeseni dale vladi na razpolago 150 milijonov pudov žita, 30 milijonov pudov sena za živino prizadetih pokrajin in 8 milijonov pudov mesa. Zraven tega so dobile zadrage nalog, naj povečajo proizvodnjo, da bodo mogle oskrbovati notranjo trgovino.

Rusija bo priznala svoj državni dolg?

LONDON, 30. »Daily Mail« poroča, da je Kopenhaga, da je Lenin glasoval, neke brzojavke iz Moskve sklenil priznati ruski državni dolg, da bi tako pridobil evropske države, da bi pomagale Rusiji. Rusija bi priznala svoj državni dolg pod pogojem, da bi skupni znesek določila mednarodna komisija in da bi se plačevanje obrestí in glavnice odložilo do 1. 1925. Slednjič bi morale druge države uradno priznati sedanjo rusko vlado.

Italija

Razprava o rapalski pogodbi v senatu. Izjave ministrskega predsednika Bonomija. — Scialoja proti Sforzi

RIM, 30. Na včerajšnji seji senata je nekdanji predsednik komisije za vnanje stvari, ki je imela proučevati zakonski načrt o rapalski pogodbi, izjavil, da je

komisija zapazila, da se ni govorilo ne v čl. 5 ne v nobenem drugem delu pogodbe o luki Baroš in o Delti. Vseled tega je stavila na ministra vnanjih stvari vprašanje, ali obstajajo, posebno glede vzhodne reške meje, radi Delt in luke Baroš kake tajne politične, vojaške ali gospodarske klavzule. Minister je izjavil, da se ni sklenil v Rapalu noben tajni dogovor in da se rečeno vprašanje ni rešilo v Rapalu, da pa upa, da se bo rešilo pozneje potom dogovorov med Reko in Sušakom. Vseled teh izjav, katerim je morala komisija za vnanjo politiko zaupati, se v poročilu ni omenilo vprašanje luke Baroš.

Bilo, kakor bilo, senat je po dolgi razpravi vendar odobril rapalsko pogodbo z veliko večino.

Senator Giardino je pripovedoval, kako je prišel k njemu D'Annunziov o poslanec, s prošnjo, da bi ga spravil v stik z vlado zaradi pogajanj za mirno rešitev reškega vprašanja. Imel je s seboj pismo, ki je vsebovalo kot povelje rešitev tega vprašanja zagotovitev življenja italijanski Reki. Poslanec je izjavil, da se s tem pogojem cika na luko Baroš, ki je bila po informacijah reškega poveljništva že prepuščena Jugoslaviji. Če se ta pogoj sprejme, bi reško poveljništvo kratkoma sprejelo rapalsko pogodbo in smatralo reško in dransko vprašanje za rešeno. Senator Giardino je spravil poslanca v stik s sedanjim ministrskim predsednikom Bonomijem, toda poizkusi, da bi se spravil reški zastopnik v stik z vlado, so bili brezuspešni.

Ministrski predsednik Bonomi je odgovoril obema govornikom. Senatorja Giardinija je opozoril, da je dogodek, kateremu je on dal tako važnost, v resnici le skromen in brezpomemben. Vlada je poverila pogajanja z reškim poveljništvom generalu Cavigliji, h kateremu so se pošiljali iz Rima vsi poslanci in posredovalci, ki so prihajali z Reke ali od drugod, ker se v Rimu niso mogli tak hitro presojati dogodki, kakor na luku mesta. Ko je prišla k njemu res zelo skromna in neznanca oseba, o kateri je govoril senator Giardino, ni povedala, da ima s seboj zelo zanimivo pismo. Bonomi je dal prečitati pismo in ugotovil, da ne vsebuje dosti drugega nego druga pisma, ki jih je vlada že prej dobila. Na vsak način pa je poslal to osebo generalu Cavigliji.

Bonomi je končno vzel z zadoščenjem na znanje izjave predsednika komisije za vnanje stvari in se mu zahvalil, da je izjavil pred visokim senatom, da je država že sprejela rapalsko pogodbo, ker on misli, da stoji nad vsem čast Italije.

Po izjavah ministrskega predsednika se je nadaljevala razprava o vladnih izjavah. Med drugimi je govoril tudi nekdanji minister vnanjih stvari Scialoja. Scialoja je najprej kritiziral nedoločno politiko italijanske vlade v Gornji Sleziji in Mali Aziji, poudarjal je, da je italijanska vlada naredila veliko napako, ko je sklenila poseben dogovor z angosko vlado, ker se je s tem spravila v slabo luč pred svojimi zavezniki, in je po ugotovitvi, da se je bržkone sklenilo več tajnih dogovorov med posameznimi državami prišel na jadransko vprašanje. Vse se, da je bila objavljena Zelena knjiga, ker tako lahko govori o stvarih, o katerih bi drugače ne smel govoriti. Ugotoviti mora posebej, da je oficijozna vsebina Zelene knjige, ki jo je objavila agencija »Stefani«, netočna, v kolikor gre za dogodke v Pallanzii, in bo izrazil to priložnost, da to popravi in pokaže svoje delo v pravi luči.

Sprejel je s predsednikom Tittionjem jadransko vprašanje v zelo žalostnem stanju. Imela so se začeti nova pogajanja, ko je prišlo do neljubih dogodkov na Reki in do D'Annunzijevega pohoda. On in Tittioni sta v vrhovnem svetu naglasila, da je postalo reško vprašanje italijansko vprašanje, in zavezniki so jima oboje ljubili, da ne bodo ukrenili vojaških ukrepov proti Reki. Anglija je takoj umaknila svoje čete in brodogve z Reke in jadranskega morja, Francija je naredila kmalu za njo isto. Le eno majhno ladjo je pustila ob liburnijski obali, toda po njegovem posredovanju pri Clemenceauju je ta takoj brzojavno zaukazal, da se umakne tudi ta ladja iz jadranskih voda.

Imel je nekega dne pogovor z zastopnikom Zedinjenih držav, ki ga je vprašal, ali smatra Italija za svoje nekatere ladje, ki imajo na krovu italijansko zastavo, toda D'Annunziov posadko. Scialoja mu je odgovoril, da Italija teh ladij sicer ne priznava, da pa so na njih vojaki, ki so potopili avstrijske oklopniče, in bi v slučaju spopada med temi in drugimi ladjami imeli škodo le drugi. Govornik je zainteresiral tudi Clemenceauja kot predsednika mirovne konference za to vprašanje in ta je poskrbel potom svojevo odločne posredovanja, da se ni več o tem govorilo. Končno je prišlo do pogajanj v Pallanzii. Takrat je bil edini pravi nasprotnik Italije Wilson. Ko je govornik zapustil ministrstvo vnanje stvari, se je čakalo, ne brez škode, več mesecev z rešitvijo reškega vprašanja in vprašanja vzhodnih meja. Toda kot odškodnina za to škodo je prišel Wilsonov padec in italijanska diplomat-

ska akcija se je mogla razvijati bolj svobodno.

Izid teh pogajanj je rapalska pogodba. Govornik ni glasoval z veseljem za rapalsko pogodbo, ki bi bila lahko bolj ugodna za Italijo, toda glasoval je vendar za njo in želi, da Italija spoštuje, kar je naredila in da to spoštujejo tudi drugi. Z ozirom na rapalsko pogodbo vpraša, ali obstaja ali ne kaka obveza bivšega ministra vnanjih stvari. Ne more verjeti, da se je hotela varati komisija za vnanje stvari, toda besede g. Bonomija ne dajo preveč zagotovila. Ministrski predsednik bi ne bil smel odločiti tega vprašanja. Italijanska zbornica je odobrila rapalsko pogodbo tako, kakor ji je bila predložena in po zagotovitvi, da ni tajnih klavzul. Če je en minister mogel po neprevidnosti narediti nekaj, kar ni hotel objaviti, bo za to odgovoren on, toda njegov čin ne more nikakor vezati italijanskega naroda.

Senator Scialoja je nato dokazoval, da tajna obveza bivšega ministra vnanjih stvari ne more imeti pravne veljave za italijansko državo, če ni registrirana v tajništvu Zveze narodov. Doslej nista registrirana ne rapalska pogodba ne to znamenito pismo. Glede rapalske pogodbe smatra govornik za potrebno, da se takoj registrira, ker bi se dejstvo, da ni registrirana, znalo izrabiti s strani kakor države, ki se manj briga za svoje obveze nego Italija.

Scialoja je govoril tudi o konsorciju, ki bi upravljal reško pristanišče in je poudarjal, da bi morala biti zastopana v njem tudi Madžarska. Italija pa mora paziti, da ne zapusti jugoslovenska trgovina Reke, ker že obstaja načrt za zgradbo sijajnega pristanišča na Sušaku. Če se Italija ne bo pokazala v bodočih gospodarskih bojih bolj popustljive in spoštljive nasproti upravičenim jugoslovenskim interesom pri trgovini v reškem pristanišču, bo oškodovana ne samo Reka, temveč bo imel tudi Trst strahovito konkurenco. Govornik je končno pozval na slogu, da se bo vlada lahko naslanjala na državo v svojem delovanju.

Zbornica odobrila začasní proračun. — Resolucija nemškega poslanca Toggenburga

RIM, 30. Na včerajšnji seji se je nadaljevala razprava o začasnem proračunu. Pred glasovanjem so predložili zastopniki raznih strank svoje resolucije. Med drugimi je nemški poslanec Toggenburg predložil resolucijo, v kateri opozarja vlado, da naj upošteva posebno gospodarsko težkočo novih pokrajin, ki so posledica izpremembe njihovih trgovskih in finančnih vezi. Govornik je opozarjal na posebno neljube posledice, ki jih je imela izprememba režima na izvažanje vina in na tujski promet. Zastopal je tudi avtonomijo v državnem okvirju za svojo pokrajino. Poudarjal je, da je sicer naravno, da se vsi Nemci sveta čutijo bratje med seboj, da pa je ljudstvo, ki ga on zastopa, pripravljeno izvrševati svoje dolžnosti nasproti italijanski državi, ker zaupa, da tudi država ne bo pozabila svojih olžnosti nasproti svojim nemškim državljanom. Zaključil je poudarjajoč, da »Deutscher Verband« ni protidržavna organizacija, temveč politična stranka, ki se mora spoštovati, kakor vse druge stranke in da bodo on in njegovi tovariši naredili svojo dolžnost z ozirom na odstranjevanje vzrokov sporov med raznimi narodnostmi na Tridentskem; upajo pa, da bo vlada olajšala njihovo delo s tem, da bo skrbela za gospodarske in kulturne potrebe ljudstva, ki ga zastopa.

Pri glasovanju glede odobritve začasnega proračuna je oddalo 205 poslancev glas za odobritev, 74 pa proti.

Vprašanje potrditev mandatov tržaških in istrskih poslancev

RIM, 30. Odbor za volitve je potrdil mandate vseh tržaških poslancev, to je poslancev Giunte, Banellija, Suvicha in Bombacija.

Potrdil je tudi mandate istrskih poslancev Wilfana, Albanesa, De Bertija in Pesanteja. Potrditev mandatov poslancev Pogatschniga in Bilucaglie je bila odložena, toda... ne morda zaradi tega, ker sta bila — kakor tudi njuni italijanski kolegi! — izvoljena nasilno: saj volilni odbor ne ve bržkone niti, kje je Istra; kako bi potem vedel za požane vasi in terorizirane tisoče naših ljudi na dan »volitev«?... Pravica, kje si doma? V Rimu se zdi, da ne.

Malatesta in njegovi tovariši oproščeni. MILAN, 30. Snoči je porotno sodišče zaključilo razpravo proti anarhistu Malatesti in njegovim tovarišem. Vsi obtoženci so bili oproščeni.

Eksplozija na neki vojni ladji v Spezii. SPEZIA, 30. Včeraj predvoldne se je razpočil kotel na torpedovki »Animos«. Ladja je bila lahko poškodovana in spravili so jo nemudoma v dok radi oprav. Pet mornarjev je bilo ubitih in pet ranjenih.

Francija

Spor med Francijo in Anglijo zaradi Gornje Slezije

PARIZ, 30. Angleški poslanik v Parizu je izročil včeraj ministrskemu pred-

sedniku Briandu odgovor angleške vlade na zadnjo francosko noto o zadevi pošiljanja pojačanj v Gornjo Slezijo. Angleški poslanik je prevedel med pogovorom glavne točke angleške note, ki obsega 10 strani. Briand je šel takoj po izročitvi angleškega odgovora v elizejsko palačo, kjer je poročal o angleški noti predsedniku republike in drugim ministrom, ki so bili tam zbrani. Ministrski svet se je zopet sestel popoldne in je razpravljal podrobno o vsebini note, ki je bila medtem prevedena na francoski jezik. Listi pravijo, da je angleški odgovor napisan v zelo pomirjevalnem tonu, da se pa vkljub temu stališče angleške vlade ni mnogo približalo francoskemu stališču. Angleška nota zatrjuje, ki bi bila za Francijo sprejemljiva, toda naglašala obenem, da bo angleški vladi nemogoče pristati na to, da bi se v Gornjo Slezijo poslala pojačanja, preden bi se sestel vrhovni svet.

Ministrski predsednik Briand se je razgovarjal včeraj zvečer z lordom Hardengom in mu je obrazložil stališče francoske vlade po angleškem odgovoru. Briand bo izročil dancs lordu Hardengu novo noto, v katerem bo obrazložena zgodovina pogajanj o Gornji Sleziji. Obenem bo francoska vlada odgovorila na zadnjo angleško spomenico. Toda ti spomini imajo sedaj le postransko važnost. Važno je predvsem, da se določi politika Francije in Anglije glede Gornje Slezije. Nemčija izjavlja, da se pojačanja v smislu versalleske mirovne pogodbe nikakor ne smejo poslati v Gornjo Slezijo, ako ne zahtevajo tega skupno vsi zavezniki. Francija ne more nikakor dopustiti, da bi jo Nemčija skušala na ta način oddvojiti od njenih zaveznikov in jo osamiti, kajti tu gre za čast cele države. Nemčiji je treba zopet pokazati, da so zavezniki složni. Najenostavnejše postopanje bi bilo po mnenju francoske vlade tole: Zavezniki bi napravili še pred sestankom vrhovnega sveta skupen korak pri berlinski vladi. Nemška vlada bi se opozorila, naj bo že sedaj pripravljena, da pojdejo čez njeno ozemlje francoska ali medzavezniška pojačanja. Nato bi vrhovni svet razpravljal in bi se potem lotil glavne vsebine celega vprašanja, namreč delitve Gornje Slezije.

Francoske priprave za novo vojno proti Rusiji

PARIZ, 30. Pariški list »Humanité« nadaljuje svoja odkritja o pripravah francoske vlade za novo vojno proti Rusiji. Kot nov dokaz v prilog svojim trditvam naglašava vest, ki jo je objavila »Chicago Tribune« in ki pravi, da je maršal Foch sprejel povabilo poljske vlade in da bo obiskal konec avgusta ali začetkom septembra Varšavo. Obisk bo trajal dva tedna. Focha bo spremljal načelnik njegovega glavnega štaba general Weygand.

Maršal Foch — pripominja »Humanité« k tej vesti — gre na počitnice na Poljsko, t. j. v deželo prihodnje vojne. Ali jo ne gre morda pripravljat? Po tem, kar so nam zaupali obveščeni ljudje, in po tem, kar pišejo grajščinski (buržuazni) listi, se da sklepati, da maršal Foch v Varšavi ne bo počival. Ta poglavar militarizma bo v sporazumu z vojnim ministrom, malim Barthou-om, bratom vojnega begunca, ki se je povrnil vsled amnestije, dal znamenje za ofenzivo proti ruski revoluciji. Pravijo, da gre na Poljsko le za 14 dni, toda gotovo bo ostal tam tri mesece, dočim bo njegova siva ekscelencja Weygand našla v poljskem glavnem štabu svoje stare načrte za bitko, s katero je bila Poljska osvobojena.

Nemčija

Političen vlom berlinskih boljševikov.

BEROLIN, 29. Tukašnji listi se obširno bavijo s političnim vlomom, ki so ga napravili berlinski boljševiki pred par dnevi na škodo ruskega polkovnika Freyberga. V polkovnikovo stanovanje je nenadoma vdrl devet oseb, ki so se predstavile za agente tajne policije. Doma so našli polkovnikovo ženo samo. Dva izmed njih sta ji nastavila nabasane revolverje na prsi in sta ji velela, da mora molčati. Drugi so pokvarili najprej zvezo pri telefonu in so nato preiskali in prebrskali stanovanje. Imovine ruskega polkovnika in njegove žene niso ticali, pač pa so pobrali in odnesli s seboj vse listine, ki so jih našli v stanovanju.

Sodi se, da je ta vlom zamislila in dala izvršiti nemška komunistična stranka. Listi naglašajo dejstvo, da je par dni pred tem vlomom poslanik sovjetske vlade v Berolinu protestiral pri nemški vladi proti delovanju omenjenega polkovnika, ki da zastopa v Berolinu vlado generala Semenova.

Polkovnik Freyberg je hranil v svojem stanovanju važne listine. Nekatere ukrajenih listin se nanašajo na organizacijo protiboljševiške vojaške organizacije, v kateri zavzema polkovnik Freyberg odlično mesto, dočim se druge tičejo raznih političnih zadev, ki zanimajo rusko sovjetsko vlado.

čunsko poslovanje od aprovizacije sam in če bi to delo vršil, gotovo mu ne bi ostajalo časa, da bi se šel zabavati po 4 do 6 dni na Matulje-Volosko.

V splošno gospodarsko korist naše tužne občine in da se zapreči gospodarski polom občine, vljudo prosimo senatorja Mosconija in senatorja Chersicha, naj blagovolita dokler je še čas, imenovati tudi za našo občino občinsko upravo in imenovati za izrednega komisarja domačega moža in ne tujca, ki ne pozna naših potreb, naših razmer in ne naših običajev.

Vaščani.

Iz Brega. G. Dopisnik se je v četrtkovni številki »Edinosti« pod naslovom »Iz Doline« žal hudo varal. Jidal si je z ozirom na sagra v Ricmanjih gradove v oblake. Menil in upal je, da bo v Ricmanjih kaj bolje gleda izobesanja zastav in glede plesa. Nasprotno, hujše je bilo. Zakaj hujše? V Boljuncu ter Dolini so imeli, to se pravi voditi ples docela ali vsaj po večini narodno neznane in nezavedni fantje, ki niso sedanega političnega položaja sploh doumeli. Od teh »parterjev« se tedaj ni moglo pričakovati, da ukrenejo kaj pametnega. Nasprotno pa so »vodili« v Ricmanjih to nedeljno ples fantje, sicer res komaj 18-20 let stari, od katerih pa ima menda eden važno in častno mesto pri narodnem društvu (če se ne motim), zastopa mesto blaginika, če ne podpredsednika. Ostali trije parterji so, kot smo doznali, tudi člani istega društva. No, to naj še bo. Ali čujte: Le ta fant — društveni blaginik — se je silno razkačal, ko so izobesili takrat v Boljuncu trikolour, počil bi bil kmalu od jeze. Pihal je kot gad in oči bi mu kmalu osteklenele, ko je zvedel za to res žalostno novico. Ni šel niti v bližino boljunskega in dolinskega plesa. In tedaj smo se mu odkrivali, ker je bil po idejah in miselnosti enak nam Borštanom. A kaj nam mu poročamo sedaj, ko je padel sam v blato, v katerem se že del časa mudi Boljuncani in Dolinčani in za kar ni take vode, ki bi ga oprala. Zafran, Zafran! Tvoj korak je toliko bolj neopravičljiv, ker si imel vedno in povsod dolg jezik, ko se je govorilo o zavednosti in narodnem čutu. Spomini se le, kaj si počel na dan volitev v Borštu! Ubogi naš Wilfan! No, in ko bi tako ravnal dalje, bi bila ostala Tvoja čast čista in neomadeževana. Tvoja lahkomiselnost pa Te je privedla na »rob propada«. Take narodnjake naj trpe zavednejši med seboj? Posledice si pripiši sam!

Gotovo Ti zveni to pisanje kot težka obdoba, a za njo ni pomisleka. In posebno še, ker se nanaša skoraj samo na Tebe, ker zidali smo največ na Tebe. Ko smo se lotili tega pisanja, smo dobro vedeli, kako težavno in kočljivo je govoriti javno o rečeh, ki smo jih bili — če se je že kaj podobnega(?) zgodilo — vajeni skrivati pred svetom, ker smatramo take reči za najbolj sramotne in ostudne. A prišlo je do skrajnosti in govoriti smo morali. Govoriti smo morali, kot mora preiskovatelj zdravnik na korist svoji znanosti tudi najostudnejše rane človeškega telesa.

Pa še nekaj nam je vzbudilo pozornost, namreč, da je bila ena izmed »parterov« zelo mlado dekle, še mlečnozoba (ne garantiramo, da je bila stara 14 let). Krasne novice! Kje so njeni starši?

Tako je minil v Bregu tretji ples, doživeli smo tretji narodni skandal. V nedeljo pride na vrsto naša vsa Boršt. Toda mi Borštani smo za trdno sklenili, da ne izobesimo zastav z namenom, da bomo lahko plesali. Nečemo in ne smemo pozabiti, kaj terja od nas narodna dolžnost! Zelo hudo pa bi nam bilo, ako bi se našel med nami kak izdajalec. V tem slučaju nam pljunite v obraz, kakor se je v svoj čas izrazil dopisnik iz Doline. A vas, »zavedni Ricmanji«, naj sodi narod skupno z Boljuncani in Dolinčani. — Zavedni Borštani.

Iz Boršta. Na tem mestu izrekamo dolinskim parterjem (Oti Josipu), da smatramo njih izjavo — »opravičbo« — v nedeljski številki »Edinosti« napram dopisniku v četrtkovni številki za nezadostno. — Zavedni Borštani.

Vesti iz Notranjske

Iz popotne torbe slovenskega turistarja. Dne 26. junija t. l. zjutraj sem s svojim tovarišem napravil izlet na Javornik. Počasi sva splezala na vrh hriba, od koder se nama je v čistem ozračju nudil krasen razgled. Na eni strani bela Ljubljana, na drugi bleščeče morje in zopet na drugi zelena Goriška in Furlanija. Na misel so mi prišle pesnikove besede: »Prid' vrh planin, nizave sin.« V koči »Planinskega društva« se malo odpočijeva in okrepčava. Od oskrbnika kočje sva zvedela, da se danes v Lomeh pripravljajo na veselico, ki jo bodo tamonjše dekleta in fantje pridelili na korist črnovrškega Kat. slov. izob. društva. Midva se takoj odločiva, da si ogledava to pridelitev. Opoldne počasi zlezava po strmini v to prijazno dolinico, posejano z redkimi hišami. V eni uri dospeva na prostor

pred hišo g. Rudolfa, ki je bil pripravljen za veselico. Ves prostor je bil okrašen z zelenjem, venci in vitkami majli. Pod kozolcem je bil postavljen oder za nameravano igro. Točno ob pol 4. uri se vzdigne zagrinjalo in pričela se je predstava »Tri sestre«. Od bližnjega sosed sem zvedel, da vsi igralci danes prvič nastopajo na oderu. Jaz sem kar strm od začudenja, da se da kaj takega dovršiti v tako mali hribovski vasi med priprostim ljudstvom; kajti vsa dejanja so bila s takim uspehom dovršena, da bi lahko bila v ponos vsakemu večjemu oderu. Po prvi igri nastopijo novi igralci v burki »Dva gluha«, ki je tudi zelo povoljno uspela in povzročila veliko smeha med gledalci. Med posameznimi dejanji so zelo mojstrsko svirali društ. tamburaši in sem takoj opazil, da imajo več čega kapelnika. Po veselici se je občinstvo preselilo izpod kozolca na dvorišče, kjer so bile postavljene mize, in se je ljudstvo pri kapljici rujnega vinca ter ob zvokih tamburic in petja društvenega zbora prosto in veselo zabavalo. Dekleta so prodajala duhteče šopke cvetlic. Vršil se je srečolov in šaljiva pošta je živahno delovala. Nastopil je domači fant, preoblečen v Dalmatinca, noseč pred sabo različno kramo: palice, biško, itd. Znal je zelo dobro pogoditi svojo vlogo. Ni čuda, da nam je pri taki zabavi minul popoldan, da sami nismo vedeli kedaj. V mraku je na bližnjem hribočku zasvetil velik kres, in ob svitu ognjenih žarkov so se ljudje razšli. Tudi midva se napotiva proti Črnuemu vrhu. Moj tovariš je vzkliknil: Srečna in ponosna si lahko mati Slovenija, da imaš na svoji odsekani veji tako narodno zaveden, kulturno izobražen narod. Naj omenim, da so med potom proti domu nastopali tudi fašisti, ki so psovali in klotfali omenjeno občinstvo. Kje je vaša 2000letna kultura? Vam, fantje in dekleta v Lomeh, pa ključem: Stojte ponosno in trdno kakor stojte vaš ponosni Javornik. Slovenski hribozalec.

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA V TRSTU
Ulica Ronga vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Deliška glavica in rezervni zalogi K. C. št. 221.000.000
Javnišnje kulturne vsebine in mesečnične transakcije.
Uradne ure od 9-13

MALI OGLASI

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

ANTON ČUFAR, kamnosek v Bazovici št. 203 naznanja slavnemu občinstvu da izdeluje vsakovrstna kamnoseška dela in nagrobne spomenike iz najboljšega kraškega kamna. Lestena kamenolom. 1334
sleka in nemškega jezika, korespondence, knjigovodstva in vseh pisarniških del, posebno v zavarovalni stroki, išče primerne službe. Ponudbe pod »A« na uprništvu. 1335

HIŠA z 4 prostori in vrtom v Rojanu, Scorcola S. Pietro, se prodaja. Pojasnila v žganjarni ulica Udine 27. Preprodajalci izključeni. 1336

TRGOVINA jestvin in mešanega blaga, na zelo dobrem in prometnem kraju na Istrski cesti, popolnoma opremljena se prodaja ali da v najem. Natančnejša pojasnila pri Albinu Anžič, Piano S. Anna 64. 1337

ILIRIJA, lesna trgovska in industrijska družba z o. z. Ljubljana, Kralja Petra trg 8, ekspozitura vse vrste rezanega in tesanega lesa, sprejema komisijska naročila in jih točno izvršuje. Zahtevajte oferte! 1338

KOVAŠKI meh, okrogel, dvojen, malo rabljen se prodaja. Ul. Giulia št. 15 pritičje. Gorjup. 1340

LJUBLJANSKI vožiček, nov, srednjem očem, izbran suh les, domače delo, prodaja po zmerjeni ceni ali zamenja za vino Filip Rudolf, Črni vrh pri Idriji. 1341

HRASTOVO spalno sobo s psho, zrcala, postelje, vzmeti, žimnice, ponočne omarice prodam posamezno. Fonderia 12, I. desno. 1342

Nekaj zgodovine idrijskega rudnika

To so bile nezdružne razmere. Ko je prišel dvorni svetnik Leitner iz Dunaja pregledovat poslovanje pri rudniku, je l. 1802, tudi mesarsko zadevo proučeval. Nasvetoval je, naj se cena vina dvigne, in sicer za 3 kraje, pri bokalu in dobiček naj se obrne na korist mesarski obrti. Prijatelji vina so bili s tem zadovoljni in meso je imelo vse leto vedno isto ceno. Po doželi pa se je cena mesa dvigala, da so bili ljudje nevoljni. Celo Ljubljanažani so občudovali našo napravo in zahtevali, naj se tudi v Ljubljani uvede ugodnost kakor v Idriji. Res so nekaj podobnega ukrenili ter se potem bahali, da je v Ljubljani meso za 2-3 kr. pri funtu cenejše kakor v Trstu, Gorici ali drugih mestih.

Med francosko vladjo (1809-1813) je ta naprava še vedno obstala in imeli smo 2 mesarja, Jakoba Poženela in Matijo Troho.

Ko se je sklenil mir in je bilo treba gledati, kako naj se dolg poplačuje in se rane polagoma celijo, so začeli štediti na vseh krajih.

Prispevek mesariji v znesku letnih 4000 gl. se je črtal, tudi 3letne plače rudarjev za vzdrževanje mesarskih pos-

močnikov so se mesarjem odpovedale. Leta 1821. se je vpeljal splošni davek na meso — Fleischkreuzer —, ki se je tudi Idriji predpisal. Mesarja sta sklenila novo pogodbo z rudnikom, a le za eno leto. Določili so, da pri 5 funtih sme biti le 1 funt priklade, goveje meso mora biti 1/2 kr. cenejše kakor v Ljubljani, cena kostrunovemu mesu pa mora biti celo 1 krajcar nižja kot drugod. To je pa veljalo le za vslužbenec pri rudniku; za obrtnike, trgovce in ljudi izven Idrije so veljale višje cene. Mesnico in hleve kakor tudi pašnike sta imela mesarja brezplačno, a noben drug mesar ni smel izvrševati obrti, kakor le Poženel in Troha.

A nove razmere so polagoma podirale stare navade. Že l. 1823. je bilo meso v Idriji po isti ceni kakor v Ljubljani. L. 1829. se je vpeljal novi obrtni zakon in naložil užitijski davek, tudi mitnine niso več Idriji vračali. Rudnik se začel koma na te postave ni oziral, temveč še vedno oddajal mesnico pogodbeno v najem. Politični urad v Postojni je ugovarjal in zahteval, da se podelitev mesarske obrti njemu prepusti ter naj se pogodba z mesarjema razveljavi. Erar se je vdal in mesnico prodal bratovski skladnici za 1625 gl. Ta je hotela obrt na korist svojim članom sama izvrševati in prosila pri političnemu oblastvu za dovoljenje.

Sklenila je dati 1500 gl. iz svoje blaginje mesarjema kot podporo. V Postojni so pa rekli, da po novi postavi se več ne daje koncesija moralni osebi, temveč le izučeni in sposobi osebi. Nato je vložil prošnjo za koncesijo rudar Sinkovec in res je s pomočjo in podporo bratovske skladnice dobil dovoljenje. Ko pa so hoteli denar oz. posojilo, ki so ga dali Sinkovcu, vknjižiti na njegovo posestvo, se temu Sinkovec ni vdal in denar se mu radi tega ni izplačal. Najeli so drugega mesarja, a je prišel v dolg in obrt opustil. Leta 1855. je še poskusil z mesarijo Janez Kožer, a le za kratek čas; nato je bila mesnica do leta 1861. prazna. To leto jo je kupil Franc Znidaršič za 852 gl. Sicer je bratovska skladnica še kupovala prašice po svojih odbornikih v Ljubljani ali na Hrvaškem ter jih oddajala rudarjem. Zato so rudarjem pri denarski plači odtgnili mali znesek, tako da je prešiča v 1/2 leta plačal. Leta 1854. sta dva odbornika kupila 40 prašičev za 781 gl. Večkrat pa je v večji množini nakupila bratovska skladnica krompir, fižol in druge potrebščine za svoje člane.

Erarična mesnica je bila ob Nikovi, v hiši, kjer je sedaj godbeno društvo »Naprejek«. Hlevi so bili na Bruševski zraven rudniške bolnice. Pašnik za temi hlevi se še dandanes imenuje »volarija«.

Dokler izpraznimo zalogo samo tri cene.
L 12.— L 15.— L 18.— meter
volnenega blaga za moške obleke.
Trst, Corso V. E. III 16 ÖHLER telefon 24-24, 10-08

Samo za malo časa!

Z dnem 23. avgusta se zapre prodajalna

„VENEZIA“

ustanovljena leta 1903.

Zaloge se izpraznjujejo dan za dnem, in skrajni čas je, da si nakupite, kar Vam je potrebno.

Od danes naprej dovoljujemo pri plačevanju sledeče popuste:

na vse galanterije in srebrnino **40%**
na vse druge predmete **30%**

Izkoristite to priliko, ki se nepovrne nikdar več
Piazza della Borsa 8 „VENEZIA“ Piazza della Borsa 8

HIŠA na prodaj v Dekanih Pojasnila daje Avgustin Mahnič. 1343

SVE JUGOSLAVENSKJE KNJIGE nabavlja najbrže i uz najkulantnije cene **LIBURNIJA** Buchdr. Melantrich, Wien IX, Pramergrasse br. 6.) Stalno na skladištu: »Memoari Jakova Casanove« (Prvo jugosl. potpuno izdanje u svescima, na velikom kvart formatu, s mnogobrojnim ilustracijama slikara Fabija Fabbija). Cena pojedino svesku 1 L. Pretplata na dvadeset svezaka s dostavom 15 L. Rabidranth Tajore, »Nacionalizem«. Cena 5 L. M. Gorki, »Uspomena na Lava N. Tolstaja. Cena 4 L. F. Potočnjak, »Rappalski ugovor«. Cena 8 L. F. Horvat Kis, »Istarski puti«. Cena 5 L. — U svim gornjim cenama uračunata veći i poštarina. Novac slati zajedno s narudžbom (najbolje u preporučeno pismu). 1339

MEBLIRANA soba se odda gospodu. Informacije tobakarna Zeleznik, Largo Boschetto. 1344

KMETSKA hiša, Klun, Strunjan 116, 3 sobe, kuhinja, hlev, 7500 m² obdelane zemljišče, zelenjava, sadna drevesa, oljke, 100 metrov ob glavni cesti pešena kopel. Hiša moji z vilo kapitana Carmelich. Cena L 32.000 ali pa se zamenja s hišico v Trstu. Ravnotaka hiša se prodaja v Zavrlihu. Kremser, Via Carducci 28. 1345

STEKLENA OKNA, pripravna za pisarne, in večinoma se prodajo po zmerjeni ceni. Solitario 19. 1346

PENZIONAT za deklice. Vila Plonerstiftung. Učni in zdraviliški dom. Nadaljevalni tečaj. Tečaj v jeziki, glasi, kuhanju in gospodinjstvu. Meran - Obernais (južno Tirolsko). Krasna lega. Dobra preskrba. Pojasnila daje M. Chr. Auer, voditeljica. 1317

ZLATO in srebrne kroge plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, urar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga). 25

POZORI Srebrne kroge in zlato po najvišjih cenah plačuje edini grošič Belleli Vita, Via Madonnina 10, I. 38

KROJAČNICA Avgust Štular, ul. S. Francesco D'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 23

PRODAJE se kuća na Voloskom sa tri stana, dućanom, pekarnom i slastičarnom na glavnoj cesti u sredini mesta, zatim štala i dvorište te posebna konoba. Primila bi se također zamenja sa drugim posjedom u Ljubljani, Splitu ili na Sušaku. Obratiti se u pokurnu k. br. 19 u Voloskom. Posrednici isključeni. 1330

STISKALNICA za olje, hidraulična stiskalnica in dvojna sesalka se prodaja po zmerjeni ceni. Jakob Tedesco, Pobeži pri Koprju. 1300

44 LETEN vdovec, samostojen obrtnik, želi znanja v svrhu ženitve s pridnim dekletom, starim od 32-38 let. Samo resne ponudbe pod »September« na uprništvu. 1329

GOSTILNA, dobro vpelana, z dvema mebliranimi sobama se radi družinskih razmer takoj prodaja. Nahaja se na glavni cesti tik električne postaje. Glavarstvo, sodnija in kopališče v bližini. Pojasnila daje I. Vrečko, Volosko-Opatija. 1320

MAHORČICEVA GOSTILNA v Sežani je vedno dobro preskrbljena z izbornom kuhinjo in s pristnimi domačimi vini. Za mnogobrojen obisk se priporoča Leopold Bizjak. 1280

POSESTVO z gospodarskim poslopjem in uzorno urejenim vinogradom, 5 minut oddaljeno od Sežane, prodam radi selitve pod jako ugodnimi pogoji. Več pove Stefan Kenčelj, Dane št. 3. pri Sežani. 1277

NAZNANJAM slavnemu občinstvu, da sem poleg delavnice odprla tudi salon za izgovljene zimске obleke in letne plašče ter raznovrstne obleke. Priporočam se za obilen obisk. A. Merzolja Rieger, ulica Commerciale 3. 586

PRIPOROČA se dobroznana brivnica Josip Jerman, Trst, ul. XXX. Oktobra 14. 137

„VEDEŽ“ za leto 1922 sprejema oglase do 5. avgusta. Knjigarna Stoka, Trst Via Milano št. 37. 1326

„ZVON“ letnik 1879 kupi knjigarna Stoka, Trst, ulica Milano 37. 1328

KDOR želi inserirati v »VEDEŽU« naj prijavi svoj oglas do 5. avgusta Založništvo v ulici Milano 37. 1327

TRGOVCI IN OBRITNIKI Najuspešnejši oglas je gotovo v »VEDEŽU«. Če želite seznaniti svoje podjetje z vsemi sloji v slovenskem ozemlju, naročite do 5. avgusta t. l. oglas v »VEDEŽU« ki Vam bo prinesel stodstotni dobiček. Založništvo »VEDEŽA« v Trstu, Via Milano 37. 1325

KOVAŠKI pomočnik se sprejme na deželo. Plača po zmnožnosti. Naslov pri uprništvu. 1324

PES, lep, volčje pasme, enoleten, dober varuh, je na prodaj. P. Kaluža, Narin pri Sv. Petru na Krasu. 1323

UBIRALEC in popravljalec glasovirjev in harmonijev. Pečar Andrej, Trst, via Coroneo 1, V. nad. 40

ZGANJE na drobno in debelo, posebno pristen sirovec, dobite v žganjarni, ulica Trento 18, Fran Szollik, lastnik. 33

ZGANJARNJO v ulici Media št. 22, kjer se dobi vsakovrstno pristno žganje in razni likerji po zmerjeni ceni, priporoča lastnica Marija Szollik.

Vojaška dolžnost.

Rudarji v Idriji so bili od nekdaj oproščeni vojaške službe, zato so pa imeli svojo lastno brambo. Leta 1736. je rudnik kupil 100 pušk v užil rudarje v strelniku. Ko so pa 25. avgusta 1765. vdrl v Planino roparji in nekaj ljudi pobili in veliko pokradli, so se v Idriji zbal, da bi ne obiskali tudi Idrije taki nepovabljeni gostje. Zato so ustanovili rudniško vojaštvo — Bergmiliz. — Ustanovili so celo divizijo, skupnaj 2 kompaniji, in zate kupili 216 pušk z bajonetom, kar tuše in vse kar spada zraven, da se vojak službeno opravi. Iz Ljubljane so poklicali častnika s podčastnikom in nekaj izvežbanih vojakov, ki naj bi našim rudarjem vcepili prve vojaške vaje in vojaški nastop ter pogum.

Po leti so se vadili v orožju vsako nedeljo in praznik. Da bi se rudarji z večjim veseljem udeleževali vojaških vaj, je dvorna kamora pri kakem javnem in slovesnem nastopu določila kar 7 kr. za moža in 1767. leta naredniku — Divisionsfeldwebeln — Nikolaju Pfeiffingu pa kar 20 gl. letne remuneracije za njegov trud in uspeh.

Poznejši re dza vaje in nastop je pa določal za vsako 4 urno vajo za prostaka 1 kr, za godce po 2 kr. in enako svoto so prejeli pri določenih nastopih to je: 16.

Opčina in okolica

brez vode??

Pomagajte si z vinom, ki je dobljeno v kleti Villa Kette po L 1.20 liter.

Zastopnik **BELLAVISTA**.

Velika zaloga in tovarna polihštva

A. JUG — Trst
Tovarna ulica sv. Martiri št. 21
Zaloga ul. sv. Lucija 5 in ul. del Fabbri 10
Velika zaloga spalnih in jedilnih sob, kuhinjskega pohštva kakor tudi drugih predmetov.
Delo solidno. Cene zmerne.

Dobroznano gostilno

„MARIA LONGA“

Rojan, Scala Santa

je prevzel podpisani ter se obvezuje, da bo upošteval vsako željo gotovo ter skrbel za dobro kuhinjo in pristna vina.

Udani **ANTON PRIMOŽIČ**.

Nagrajene tržaške destilerije

RENZO RICCI & Co
Vermouth — likerji — sirupi.
Ravnateljstvo in uradi v ul. Miramar št. 7, I. Tovaril v Barkovljah in v prosti luk št. 33.
Absolutno konkurenčne cene na podlagi zadnjih znižanj. 8

maja, na god Janeza Nepomuka, potem 19. marca, na dan sv. Jožefa, na veliko soboto, na dan sv. R. Telesa in na praznik vseh svetnikov; na veliki petek je imelo službo pri božjem grobu 16. mož. podčastnik jih je vodil in 4 možje so bili vedno na straži; dobil je vsak za 4 kraje. Ako kateri ni prišel pravočasno, se mu je plačilo odtegnilo. Nadzorovali so večkrat, so li puške vse označene, jeli jermenevje v red; zlasti pri novincih so pazili, da se z njimi lepo ravna in se točno vežbajo, da se bo pri paradi vse točno in pravočasno vršilo. Poseben tajnik je bil zapisnik, kaj je vsak mož prejel, kaj se je obrabilo in pokvarilo, je li kaka nerodnost napravila škodo ali je pa zob časa razjedel kaj pri uniformi. Vse je moralo biti razvidno v knjigah in zapisnikih. Posebno na vojaško gočbo so pazili, kako so instrumenti očiščeni, ali izostajajo godci od skupnih vaj ali nastopov, ali vrši tambur svojo nalogo, ko oznanja z bobnom slovesen pričetek kakega nastopa itd. Kapelnik Josip Strac-ka je dobil še posebno navodila, kako naj skrbi, da bo vedno dovolj mladega naraščaja. Tega mora posebno vežbati, gledati začetkom, da imajo dober nastop; sploh se od njegovega vestnega dela pričakuje, da bo godba delala čast Idriji pa tudi zadovoljila v glasbi razvne jene Idrijčane.

Obojbe vredno obrekanje. V »Sloven-
skem Narodu« od 17. junija je nekdo na zlo-
ben način napadel neko slovensko posojilnico
na našem ozemlju. Očita ji, da je na pritisk
njenegega načelnika podpisala za pol milijona
»narodnega posojila«. Na podlagi natančnih
poizvedb ugotovljamo, da ni nobena hranil-
nica in posojilnica tega ozemlja podpisala no-
bena zneska za rečeno posojilo, in sicer že
iz enostavnega razloga, ker so bile skoraj vse
v denarnih zadregah. Tisti denarni zavodi pa,
ki niso kaj več gotovine, jo nalagajo pri na-
ročnih denarnih zavodih, da ti potem lažje po-
magajo našim ljudem, ki so v denarnih stiskah.
Državne zakladnice, ki jih posedujejo naši de-
narni zavodi, so prejele od italijanskega za-
klada 20 odstotni dodatek k izmenjavi valute.
Ta 20 odstotni dodatek se je denarnim zavo-
dom, ki so imeli tirjati nad 5000 lir, izplačal
v državnih zakladnicah in ne v gotovini.

Slovensko časopisje v Jugoslaviji prosimo,
naj ne daje prostora obrekovanjem denarjem,
ki blatijo naše denarne zavode in može, ki jih
vodijo. Pri naših posojilnicah in gospodarskih
zadrukah manjka delavnih moči. Koliko po-
sojilnic in gospodarskih združenj v Istri in drugod
po našem ozemlju je moralo ustaviti delovanje,
ker so ljudje, ki so jih vodili, iz sebičnosti
pobegnili v Jugoslavijo in sede sedaj tam na
boljšem. Kam bi prišli, če bi se to obrekovanje
ljubezni do našega ljudstva ostali na tem ozem-
lju delavnih moči nadaljevalo, mož, ki so iz
lju in niso sledili onim, ki so že zdavnaj po-
begnili iz naših krajev.

Pipčarstvo in pipčarji

Pozor! Vsem!
V pondeljek je »prvega«! Vrtajte in poberte
vsak v svojem delokrogu!
V terek kakor navadno!
Kdor je prezrl petek in se ne opraviči, plača
globlo!
Tisti, ki ga je polomil pri zadnji objavi, za-
pade težki globi zaradi zanemarjanja dolžne
paznje (§ 20 tisk. zak.). Če njegovo dejanje ne
vsebuje kakšnega težjega pregreška ali celo zlo-
čina, za katerega bi bilo pristojno porotno so-
dišče.

Zbirka: R. K. zatu k' se je oženu, 50.—
(č. čl.; Poljska 5.—; Zdravko, zato k' je nekaj
mislu, pa ni naredu 5.—; France, k' je sovde
dubu 5.—; vsi drugi zaradi lepih oči gde. Zor-
ke: Rojanec 3.—, Dreječek, Tonček in Tonček
po 1.—; skupaj L 71.— Denar na 6065.

Gospodarstvo

Ljubljanski veliki semenj. Kako velik go-
spodarski pomen pripisujejo vlade vseh ve-
likih držav prireditvam, kakor so vzorčni
semenji, je razvidno iz ogromnih podpor, ki jih
vlade dajajo za te prireditve. To se posebno o-
paža v Nemčiji. Nemški državni zbor je pred
kratkim sklenil povišati podporo za vzorčni
veliki semenj v Lipskem na dvajset milijonov
mark. Veliki semenj v Frankfurtu dobi dva
milijona, v Bratislavi en milijon, in v Stuttgartu
pol milijona mark. Vzorčni veliki semenji so pač
prireditve, ki so v velik, splošen prid. Tudi za
ljubljski veliki semenj, ki se bo vršil v času
od 3. do 12. septembra 1921 in ki je prva takša
prireditve v Jugoslaviji, se državni in drugi
javni činitelji zelo zanimajo. Kakor čujemo,
mu je zagotovljena tudi denarna podpora vla-
de. Ljubljanski vzorčni veliki semenj je vaden
tudi za mesto Ljubljano samo, ker mu lahko
postane vir novim znatnim stalnim dohodkom
iz poseta teh vzorčnih velikih semenj.

— Nove določbe za uvoz in izvoz v Jugosla-
vijo. Jugoslovanska vlada je prepovedala uvoz
soli od koderkoli. Iz Romunske se lahko uvaža
petrolej prosto in brez colnine. Prepoved, da
se čez jugoslovensko ozemlje ne sme prevažati
tobak, se je podaljšala za tekoče leto.

Gospodarsvena pogajanja med Jugoslavijo
in Čehoslovasko. Pred nekaj tedni so se pri-
čela med Jugoslavijo in Čehoslovasko pogaja-
nja za sklenitev kompenzacijske pogodbe.
Pogajanja se vršijo na podlagi tega, da bo data
Čehoslovaska Jugoslaviji 60 vagonov koksa iz
Moravske Ostrave, dočim bo dala Jugoslavija
Čehoslovaski ravno toliko vagonov moka.

Izvoz živine iz Jugoslavije. Jugoslovanski
finančno-gospodarski ministrski odbor je
odredil, da se razen konj belgijske in noriške
pasme sme izvoziti še 5000 konj lahke pasme.
V teh 5000 konj je všteti onih 2000 konj, ki
so se bili 16. aprila 1921. dovolili za izvoz na
Grško. Dovoljuje se izvoz goved in bivolvov
brez razlike spola, teže in starosti, izvenemši
breje krave. Dovoljen je dalje izvoz lignita za
rujavega premoaga. Jugoslovanski agrarni krogi
izjavljajo, da se je dovolil izvoz živine pre-
poved, ker je glavna sezona za izvoz živine že
potekla. Vsled padanja cen živini v državi in
v inozemstvu tripijo jugoslovanski kmetje in
prekupčevalci z živino veliko škodo.

— Davek na konsum pijač v Jugoslaviji. Dr-
žavni davek na konsum mineralnih vod, ki-
selnatih vod in sodovke se je odpravil, dočim
se je določil davek na konsum vina od 1 kro-
ne do 1'60 kroga na liter.

Zetev v Srbiji in Banatu. V južni Srbiji in
Banatu je pšenica izobno obrodila.

Izvedba agrarne reforme v Jugoslaviji. Glas-
som poročil ministrstva za agrarno reformo
je porazdeljenih od 772.000 jutrov cele povr-
šine veleposestev v Vojvodini 247.000 jutrov,
dočim se je razdelilo na Hrvaškem od vseh
veleposestev, katerih površina znaša 488.000
jutrov, okoli dvesto tisoč jutrov.

Nova tovarna stekla v Jugoslaviji. Več ru-
skih industrijalcev v Zaječaru namerava zgra-
diti veliko tovarno stekla. Zaječarska okolica
s svojim premoagom in provizorno tovarnico
stekla v Rogatini nudi temu podjetju dovolj
ugodnosti!

Čehoslovaska kupuje moko na Ogrskem. Za
časa čehoslovasko-ogrskih trgovinskih pogajanj
je kupila Čehoslovaska na Ogrskem veliko ko-
ličino moka, in sicer po 32 K kilogram.

Angleški izvoz v Rusijo raste od meseca do
meseca. Tako je njegova vrednost iznašala v
marcu 7745, v aprilu 20.800, v maju 60.004
in v juniju 81.201 funtov šterlingov.

100 odstotno zvišanje vseh poštinskih pristojbin
v Avstriji. V Avstriji se pričakuje, da bo vla-
da odobrila predlog o stoprocentnem poviša-
nju vseh poštinskih pristojbin. Javnost obsoja
to pretirano povišanje, ki bo obremenilo ves
poštini promet. Po tej novi tarifi bo znašala
pristojbina: za loco-pismo 3 K, za prvotno 4
K, a pri paketnem prometu 25 K za kilogram.

Nemško posojilo v Ameriki. Nemčija se pu-
ga za Amerika radi posojila od 75 do 100 mi-
lijonov dolarjev. Denar rabi Nemčija za to, da
plača reparacijski komisiji ter si nabavi bomba-
ž, žita in bakra.

Stanje papirnatega denarja v Avstriji se je v
zadnjem tednu pomnožilo za 1'86 milijard in
znaša sedaj 49'6 milijard.

Gospodarski položaj Poljske. Poljski ministr-
ski predsednik Witos je izjavil poročevalcu

lista »Neue Freie Presse« glede gospodarstve-
nega položaja Poljske med drugim tudi sledeče:
Gospodarsveni položaj naše države se je zna-
tno izboljšal. Nobeno pesimistično preroko-
vanje se ni izpolnilo. Prerokovali so nam, da
ne bodo naše železnice mogle vzdržati obra-
ta. Danes se je promet izboljšal. Govorili so o
lakoti. Danes imamo vsega v izobilju. Isto-
tako sta industrija in poljedelstvo v polnem
razcvitu. V proizvodnji krompirja zavzemamo
drugo mesto. Istotako v konjereji. Začetkom
leta 1919. je bilo na Poljskem 3.500.000 hekt-
arjev neobdelanega polja. Letos je neobdela-
nega polja le 120.000 ha na Kongresnem
Poljskem in 190.000 hektarjev v Galiciji. Pro-
dukcija sladkorne pese se je znatno dvignila.
V zadnjem letu za 41'5%. Stanje živine se je
od leta 1918. do leta 1921. pomnožilo za
300.000 glav. Zetev bo najmanj za 60% boljša
kakor lansko leto. Lesna produkcija se je dvig-
nila od zadnjega leta za 77'2%. V proizvodnji
premoaga smo dosegli 83% predvojnega stanja.
Rujavega premoaga produciramo dvakrat in pol
toliko, kakor pred vojno. V industriji je bilo
zaposlenih leta 1920. 260.000 oseb, leta 1921.
pa 340.000.

Kredit v železniške svrhe na Čehoslova-
škem. Čehoslovaska vlada je predložila parla-
mentu predlog, v kateri zahteva za železniške
investicije 540 milijonov čehoslovških kron.

Premog na Ogrskem cenejši. Ogrski rudo-
kopci so znižali cene premoaga za 20%.

Ukinjenje prometne zveze s Celovcem. Ka-
kor poroča »Kärntner Tagblatt«, se po jugo-
slovenski odredbi od 10. t. m. ukinejo direktni
vozovi na progi Volšperk - Celovec preko La-
buda in Pliberka in na progi Gradec - Celovec
preko Maribora in Pliberka. Potniki na teh
prograh morajo imeti predpisane potne liste
jugoslovenske države.

Državne mesnice na Češkem. Kakor poro-
čajo češki listi, je predsedništvo čehoslova-
škega državnega gospodarstvenega sveta skle-
nilo, da otvori prihodnji teden v Pragi in po
vseh večjih industrijskih središčih državne
mesnice, v katerih bodo prodajali govedino
po 6-8 kron kilogram. Dasi so cene živi ži-
vini padle že na dve kroni za kilogram, stane
sedaj v Pragi 1 kg govedine še vedno 16-18
kron.

Za popravilo kurza bolgarskih levov. Sofijski
list »Novo Vreme« od 16. t. m. poroča, da je
izjavil bolgarski finančni minister Turakov
pred svojim odhodom v Evropo sofijskim no-
vinarjem nastopno: Zakasnilo smo se s plače-
vanjem sklenjenih posojil v inozemstvu. Od-
hajam, da uredim vprašanje plačil. Razen tega
poteče tudi rok trgovinskih pogodb, ki smo
jih sklenili s posameznimi državami. Odhajam,
da uredim tudi to vprašanje obnove trgo-
vinskih pogodb. Ako se posreči, bom sklenil v
inozemstvu posojilo, ki bo brez dvoma pomo-
galo, da se tečaj leva dvigne kakor tudi da se
gospodarsko stanje Bolgarske zboljša.

Nemčija bo vrnila Bolgarom 700 milijonov
mark. Bolgarski list »Praprec« piše 14. t. m.,
da izgleda z ozirom na prejete vesti iz Ber-
lina, da se bodo pogajanja med delegati bol-
garskega kroga radi vrtnice 700 milijonov mark.
Za sedaj bo samo del te svote stavljen bol-
garski Narodni banki na razpolago.

Izvoz žita v Romuniji. Romunski ministrski
svet je sklenil, da se sme izvoz žita, kar ga
ostane nad potrebo, vršiti samo po državi. Tr-
govina in izvoz drugih pridelkov sta prosta.

To in ono

Kolo za letanje. Dosedaj smo poznali
samo kolo, na katerem se jezdi, sedaj pa
samo prejel vest iz Pariza, da se je po-
srečilo iznajditelju letčnega kolesa Ga-
brielu Ponlainu dvigniti se s svojim ko-
lesom do višine 1 yarda (914'4 mm), na-
kar je izvršil padalni let 15 yardov. Zme-
služil je s tem 30.000 frankov. Kakor se
vidi, ni menda več daleč čas, ko se bomo
vsak na svojem kolesu zibali pod oblaki.
Pešci bodo seveda v nevarnosti, da jim
vsak trenutek kdo prileti na glavo s svo-
jim kolesom vred.

Velika eksplozija. V mestu Bodio
(kanton Tessin) se je dogodila strašna
eksplozija v tvornici Nitrum. Vila inžen-
erja in tvornica za karbid Day sta po-
polnoma razrušeni. Električna v bližini
je močno poškodovana. Doselej so izko-
pali izpod razvalin tvornice 20 mrtvih in
100 ranjenih.

Lokomotiva kot potna prtljaga. Na
parniku »Vanban«, ki vozi iz Newyorka
v Južno Ameriko, je zastopnik neke in-
dustrijske družbe za lokomotive, vkrcal
za vzorec pravo pravcato lokomotivo.
Firma hoče upeljati tisto lokomotivo v
Brazilijo in je naročila naj napravi jo
v bližini Rio de Janeiro potrebne tračnice.
17.000 konj ustrelenih. Angleška vla-
da je sklenila znižati število armadnih
konj v Mezopotamiji od 47.000 na
30.000. Lord Curzon je predložil parla-
mentu proračun, po katerem se ne izpla-
ča spraviti konje na trge v Indijo ali
Egipt, ker bi znašali stroški dnevno
15.000 liber šterlingov za spremstvo in
40-50 liber šterlingov za vsakega konja
najmanj. Tako so se konji postrelili. Kaj
je vse požrla vojna!

Junak in zločinec. Kakor strela z jas-
nega je zadel francosko javnost vest,
da je obsojen neki Clement M. na 6 me-
secev zapora. Ta je poznal radi svojega
junakstva za časa vojne. Bil je ranjen pet-
krat in tudi odlikovan. Dvakrat je ušel
tudi iz nemškega ujetništva. Pred vojno
je bil prokurist neke firme, kateri je po-
neveril 15.000 frankov in je bil radi tega
tudi obsojen.

Ne pozabite žrtev v Istri!

KOŽE USNJE

ter vsi v čevljarsko obrt
spadajoči predmeti

ulica Udine št. 49

(prej Belvedere)

Priporoča se

(27)

F. CINK

Naročalte in širite „EDINOST“

ALOJZIJ POVH

Trst, telefon št. 3-29
Piazza Garibaldi 3 (pri barju)

Največjo izbero daril za birmo
dobite samo v trgovini Piazza
Garibaldi št. 3, (prej Barriera)

Dobro idoča gostilna

v okolici Maribora, z 2 oraloma zemljišča,
vrtom za gošče, z bogatim inventarjem in
gospodarskim poslojem, se radi bolezn
proda. Cena 650.000 kron. — Pojasnila
daje posredovalnica K. TROHA, Maribor,
Slovenska ulica št. 2. 622

Primorci! Slovenci! Pozor!

Kdor namerava seliti se in želi nakupiti
posestva, hiše, trgovske hiše ali vile, naj
se zanesljivo obrne na posredovalnico
K. Troha, Maribor, Slovenska ulica št. 2.
Za odgovor je treba poslati v pismu zne-
sek za znamke. 623

Št. 202/21. (624)

Okrajna bolniška blagajna v Kobaridu.

Razpis natečaja.

Pri podpisani okrajni bolniški blagajni se
razpisuje

natečaj za mesto zdravnik

za sodni okraj Komen s sedežem v Komnu.
Letna plača je določena na L 12000.—.
Prednost imajo tisti, ki s zmožni sloven-
skega jezika.

Prosilci naj vlagajo prošnje s potrebnimi
prilogi tudi s dokazili dosedanjega slu-
žbovanja za vodstvo bolniške blagajne do
13. avgusta 1921.

Nastop službe sledi 20. avgusta 1921.

NABREŽINA, dne 26. julija 1921.

Predsednik : Tajnik :
Josip Marizza Dragan Koren.

A. De Masi & G. Sferza

Mavricija Wackviltza nasledniki

Trst, ul. Torre bianca 32. Telefon 29-83

Velika izbira majoličnih in železnih
peč, ekonomskih ognjišč in štedil-
nikov. — Izbira majoličnih plošč
za kuhinje, kopeli in closet
Velika zaloga plošč iz litega (tirol-
skega ali navadnega) železa in
pečic za ognjišča.
Zaloga cementa, cementnih plošč,
pečic, raznjev, vrat iz litega že-
leza vsake velikosti 13

ETERNIT

Zaloga: Trst, Piazza Vittorio Veneto 4

528 (prej Piazza delle Poste).

Redilni prašek za živino

za konje, rogato živino ovce, in prašiče, se rabi
z najboljšim uspehom: ako živina ne more
jesti, slabo prebavlja, zboljuje pri kravah mleko
in je dobro varovalno sredstvo proti kuž. boleznim
Prašek proti kašlju za konje. Sigurno sredstvo
proti kašlju in pljučnemu kataru pri konjih.

Priporoča in razpošilja: 548
Lekarna v Vipavi

— TVRDKA —

DEBIASIO & DOMENIS

Trst, ul. Coroneo 13, tel. 12-34
priporoča svojo zalogo

ČEŠKE STERLENINE

Prodaja na debelo.

Porcelan, lončevina, raznovrstna steklenina. —
Najrazličnejše vrste korzarcev za pivo, vino,
likere itd., steklenice, svetiljke, cilindri, šipe
1 1/2-2 mm debele za stavbo v zabojih, na
željo tudi po natančnih merah.

Neprekosljiva

je pristnost in kakovost

,ZELENEGA MILA'

ZNAMKA

FENDERL

izdelanega iz oljčnega olja brez vsake
druge primesi.

Belina in mehko perila, ki je prano s
ZELENIM MILOM FENDERL, je izredna.

Prepričajte se!

A. Fenderl & C., Trst, Tovarna mila
Telefon št. 430 — Via del Ghirlandaio št. 1

Urnar in zlatarna FRANCESCO BUDA

Trst, Via Scalatina št. 1
sprejema vsakovrstna popravila. — Cene vedno
najnižje. 41
Kupuje srebrne kroge.
Pozor na naslov! Pozor na naslov!

VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV

dežnikov, belih in pisanih, žepnih
robcev, možkih nogavic itd.
K. CIVENEL, Trst, Corso V. E. III. št. 24

Samo na debelo za preprodajalce!

Trakovi, moške in ženske nogavice, robci,
čisto za čevlje Brill, Ecla, Lift, različni glav-
niki, špaga, dišča mila, kratače, vzmetne
zaponke, igle in sukanec, žensko perilo,
gumbi, cigaretni papir, pismen papir i. t. d.
po dnevnih cenah.
S. Nicolo 19 GIACOMO LEVI S. Nicolo 19

Velesenjena gospa!

Dobar nadomestek kave mora biti zdrav in okusen, mora vsebovati re-
diline snovi, mora dati lepo barvo kavi in mora biti po ceni. — Vsem
tem zahtevam odgovarja bolje nego vsak drugi izdelek:

FIGOVA KAVA „LEVANTE“

Prodaja se povsod v zavojih po 250 gr. Pozor na znamko.
Prva tržaška tovarna figove kave „LEVA TE“
Loser & Luita, Via Caripson 10-12 — Trst

ORTOPEDIČNI LABORATORIJ ODONE VIANELLO

Via Coroneo št. 13, I. n. — Trst — Via Coroneo št. 13, I. n.

Izdelovanje in prodaja kilnih pasov, Trebušni podpas, moderci, vzravnalni aparati, no-
gavice za krčne žile itd. itd.

Sanitne, kirurške in higijenične potrebšine.

Sprejemajo se pošiljke na deželo in v Jugoslavijo

DREOSI & C°

Trst — Piazza Oberdan 1 — Trst

Zaloga železnin in kuhinjskih potrebščin — Izbera
ročnih strojev za drobljenje mesa — Tehnice, šape,
lopate, vile, škropilniki, krtače za konje in vole itd.

po zmernih cenah

IZREDNA PRILIKA!

Radi nenadne smrti se proda iz proste roke lepa realiteta, ležeča ob
železnici pri Kočevju z hišo in vsemi gospodarskimi poslopi ter nekaj po-
sestva. V hiši so se izvrševale vedno trg. obrti in sicer gostilna, trafika in
trgovina z mešanim blagom. Vsled železniške bližine je pozicija brez kon-
kurence, za vsako podjetje pripravno in za agilno osebo zlata jama. Reali-
eta se lahko takoj prevzame. Mobilije in gospodarska orodja, tudi delno,
so na razpolago ter se prodajo zraven.

Pojasnila daje Peter Petsche, trgovec v Kočevju.